

Asia: VN/23400/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkimuslainsäädännön selkiyttämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit tutkimusten saatavuusselvityksiä koskevista ehdotuksista.

VATT kannattaa saatavuusselvitysten helpottamista. Saatavuustietoja on tarpeen hyödyntää myös yhteiskuntatieteellisten tutkimusten suunnittelussa.

Kommentit kuolleita henkilöitä koskevien tutkimussäännösten muutosehdotuksista.

-

Kommentit hätätilatutkimuksia koskevista muutosehdotuksista.

-

Kommentit harvinaissairauksien tutkimuksia koskevista muutosehdotuksista.

-

Kudoslaista tutkimuslakiin siirrettävää sääntelyä koskevat kommentit.

-

Kommentit eettisten toimikuntien lausunto- ja muutoksenhakumenettelyjä koskevista muutosehdotuksista.

-

Kommentit biopankkilain muutosehdotuksista.

VATT kannattaa biopankkien aineistoilla tehtävän tutkimuksen määritelmän laajentamista. Pidämme kuitenkin valitettavana, että esityksessä ei huomioida biopankkien aineistojen merkittävää arvoa tutkimuskysymyksissä, jotka eivät liity suoraan terveyteen tai terveydenhoitoon. Kansainvälinen tutkimus tarkastelee yhä kasvavassa määrin geenien ja ympäristön interaktioiden merkitystä esimerkiksi koulutukseen ja tuloihin liittyen. Nämä tekijät ovat läheisesti yhteydessä terveyteen (mm. eriarvioisuus huonon terveyden seurauksena sekä tuloerojen tuottamat terveyserot), mutta

tutkijat ovat kohdanneet lupaprosesseissa hankaluuksia biopankkien rajautumisessa suoraan terveyteen liittyviin kysymyksiin.

Muut hallituksen esitysluonnosta koskevat huomiot.

Esityksen kannatettava tavoite on tukea ja edistää sosiaali- ja terveysalan tutkimusta. VATT pitää kuitenkin riittämättömänä, että esityksen nykytilan arviointi rajoittuu lähes yksinomaan lääketieteellisen tutkimuksen edellytyksiin. Tämän lisäksi esityksessä huomioidaan terveystieteellinen tutkimus, mutta ohitetaan muiden tieteenalojen tutkimuksen edistäminen.

Toisilain alaisia tutkimusaineistoja käytetään laajasti yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa esimerkiksi työllisyyteen, sosiaaliturvaan sekä SOTE-alan kehittämiseen ja rahoitukseen liittyen. Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen näkökulman puuttuminen esityksestä heijastuu suoraan biopankkilain muutostarpeiden tunnistamiseen. Esitys keskittyy ylipäättään edistämään sosiaali- ja terveysalan tutkimusta lähes pelkästään lääketieteen tarpeet huomioiden.

Hakola-Uusitalo Tuulia
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Verho Jouko
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus